

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 71

Fylke: Hedmark

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Rengerdal

Emne: Gjuse abtåfôr.

Bygdelag: Relvdal

Oppskr. av: Andreas Ropier

Gard: Myrstad

(adresse):

G.nr. 93 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):
 Jon Myrstad, f. 1872 på Husfloen i Relvdal (Rengerdal). Kårmann
 Peder (Jonsen) Myrstad, f. 1903 i Rengerdal. Bond.

SVAR

I

A. Ukjent at røtt & nytta som fôr.

B. Ukjent at brukur & nytta som fôr.

II

Taug og tare finnst sjeldsamt ikkje i
 bygda. J.M. og P.M. kjemur heller ikkje til at
 sjøgras & nytta som fôr. Det einaste måtte
 vera isstøv: storr som vart slegen på isen.
 Den vart helst nytta som "sengelalm", men
 vart delvis brukt som fôr òg.

III

Ukjent.

IV

1. Hestemjøkk vart ikkje nytta nå (før J.M.
 og P.M.), men den var i bruk som fôr like til
 under siste krigen sine stadv. Tidlegare
 høyrde hestemjøkka til den faste fôrings-
 og P.M. triggar godt at han som framvek-
 sring vart sendt med hest og sla til tre-
 merkjærings-stallar i Skogen for å heita
 mjøkk. Mange av dei som høyrde tømmer
 ellers var på annan ferdse, tok ein pose

med seg og sauk opp gjærla eldskvart.

2. Ukøkt vart hestevæska gitt ublandt. Når dei koke henne, hadde dei skrekjøy i koka. Mjøl var det lite av.
3. Regelen var vel å koke mjølka. På Myrstad hadde dei den første tida ikkje rettely fjøs, berre ei lita tømmerbæ som dei hadde flytt frå Sündet (Myrstad vort rydda 1905 på ei utslakte under Sündet. No er P.M. prøv på den garden). Dei kunne difor ikkje koka mjølka vinterstyg. Men så snart tårnet vort heft, rigga dei opp ein eldstad ute og kokte mjølka av samman med litt skrekjøy. Seinare bygde dei fjøs med eldstad for tryggjanna og kolla alltid.

Når dei skulle gå mjølka i koket, lærde ho vera frosen og oppriint att; då var ho frosen (møyr).

Dei likte best mjølka eldr. jellør^u (vallakv) for dei "staller" (miga) ikkje i mjølka.

- I. 1. Det er slutt med å ~~koka~~^{gi} søpe via. Jauntsover sluttar ein med det samstundes som ein sluttar med hestevæska. Grunnen er den at "varmstillinga" tar så mykje tid. Søpa vart ikkje koka, ein slo berre kokaute vater på.
2. Ein laga søpe ved å slå kokaute vater over kjøy.
3. Søpa og loyen vort gitt "ly" (Progresjonen er: Mallvater > vater som har slo ta sei > ly > tinte > varm.)
4. Ukjent at ein nyttar rognevat
5. Ein får ikkje tak i drauk i Telvodal

6. Dei får ikkje tak i mask i Elvdal.
7. Vatnet som ein fekk når ein laga søppe, lulle
lau. Dei kunne ha gniert i høyst for å få
smak, t.d. potetris, kvannrot o. a. Oftast
hadde dei litt stekt i lauen, kanskje litt
mjøl o.

VI. Fisk eller fiskeavfall er ikkje mytta som før
i Elvdal, men P.M. veit at dei prøi Lillebo
fisker mykje mest som dei gjev kyrne. Dei
har gjort det ein 30-års tid eller det han veit.